

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

“Finanskrisen og forsikring”

Forsikringskonferansen 2010
Emil Steffensen, Finanstilsynet

Tilstanden i internasjonal økonomi og markeder

- Den internasjonale finanskrisen er den alvorligste siden 1930-tallet, og påvirker alle land. Den dypeste resesjon etter WWII
- Negativ vekst i verdensøkonomien i 2009 – minus 1,3%. IMF forventer (anslag oktober 2009) positiv vekst på 3,1% i 2010. For i-landene er tilsvarende -3,4% og +1,3%. Det tar tid å få arbeidsledigheten ned.
- Fortsatt stor usikkerhet rundt utviklingen i internasjonal økonomi og finansmarkeder, særlig knyttet til utfasing av støttetiltak og store budsjettunderskudd i mange land.
- Det må forventes en vanskelig periode med vekstrater lavere enn tidligere – deleveraging, lavere kredittvekst, fiskal konsolidering, mulig økt sparing.

Bakgrunn for krisen

- Kollapsen i amerikanske boligmarkeder utløste sårbarheter bygget opp gjennom en interaksjon mellom voksende makroøkonomiske ubalanser og svakheter i det finansielle systemet. Årsakene til dette er sammensatte:
 - Svakheter i institusjonenes risikostyring og governance
 - Svakheter i økonomisk politikk
 - Svakheter i regulering, tilsyn og rating
 - Svakheter i regnskapsregelverk
 - Svakheter i internasjonal arkitektur for overvåkning og beslutninger for å redusere systemrisiko i det finansielle systemet
- Noen land, slik som Canada, Australia og Norge, har så langt kommet bedre ut av finanskrisen.

Finanskrisen og forsikring

- En velfungerende forsikringsnæring er svært viktig for tilliten til det finansielle systemet.
- For finansiell stabilitet er forsikrings-selskapene viktige som institusjonelle investorer i verdipapirmarkedene, samtidig som problemer i forsikringsdelen av finansielle konglomerater kan smitte over på bankene.
- Finanskrisen var i første rekke en likviditetskrise i banksektoren, som følge av usikkerhet om fordeling og omfang av kredittrisikoproblemer.
- Forsikrings-selskapenes likviditetsrisiko er vesentlig lavere enn for bankene. Selskapenes midler er i stor grad bundet opp i pensjonskapital, og sannsynlighet for "run" er ubetydelig.

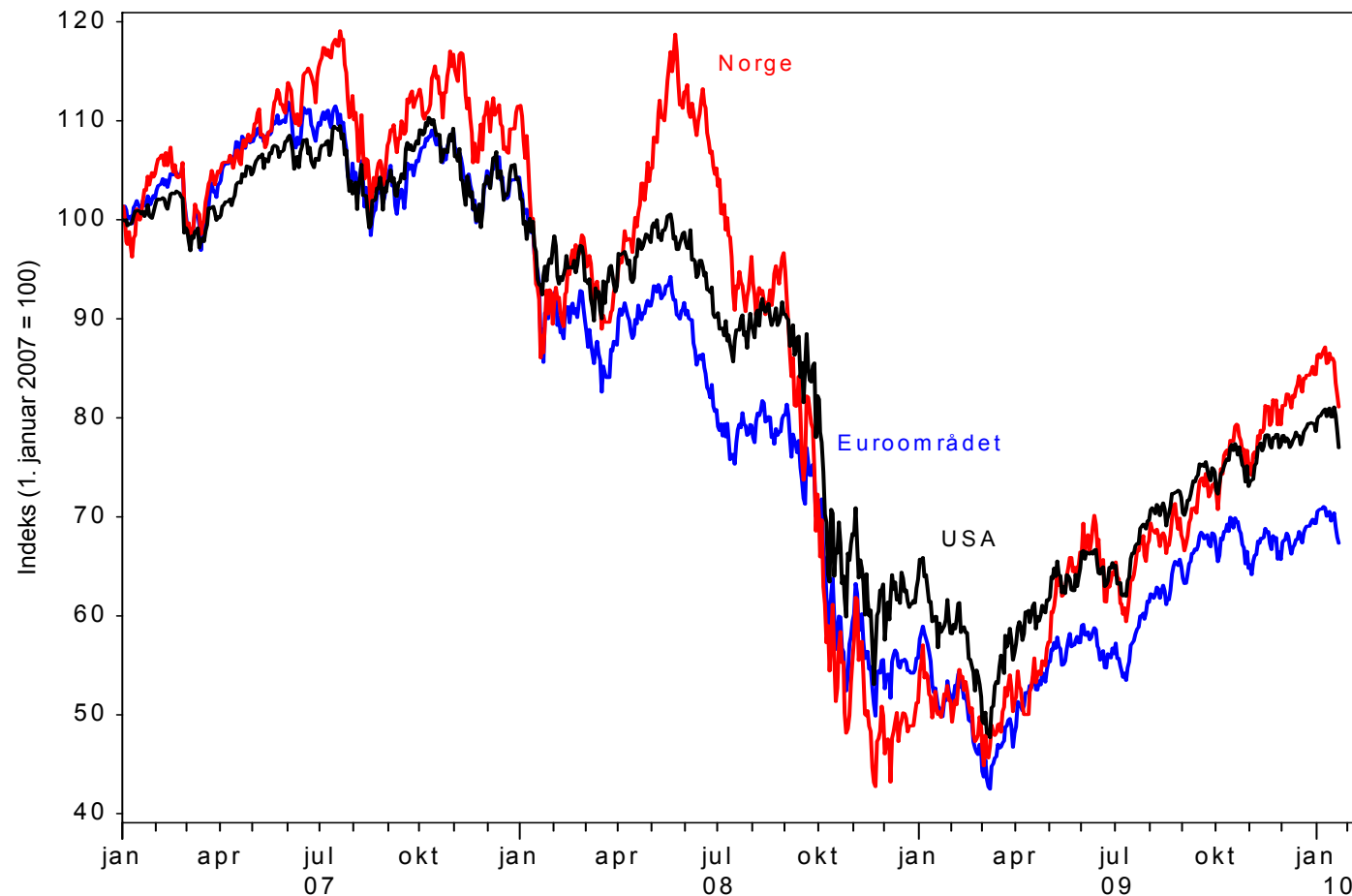
Finanskrisen og forsikring

- Beholdninger i de europeiske forsikringselskapene av strukturerte kredittprodukter og kredittderivater var relativt begrenset. Noen selskaper ble påvirket gjennom kredittforsikringsprodukter (monolines).
- Forsikringselskapene ble i første rekke påvirket gjennom markedsrisiko og finanskrisens konsekvenser på sparing, kapitalmarkeder og det generelle aktivitetsnivået i økonomien.
- Resultater og soliditet i europeiske selskaper ble svekket i 2008. Oppgangen i markedene i 2009 har bedret situasjonen noe for selskapene.

Norske forsikringselskaper

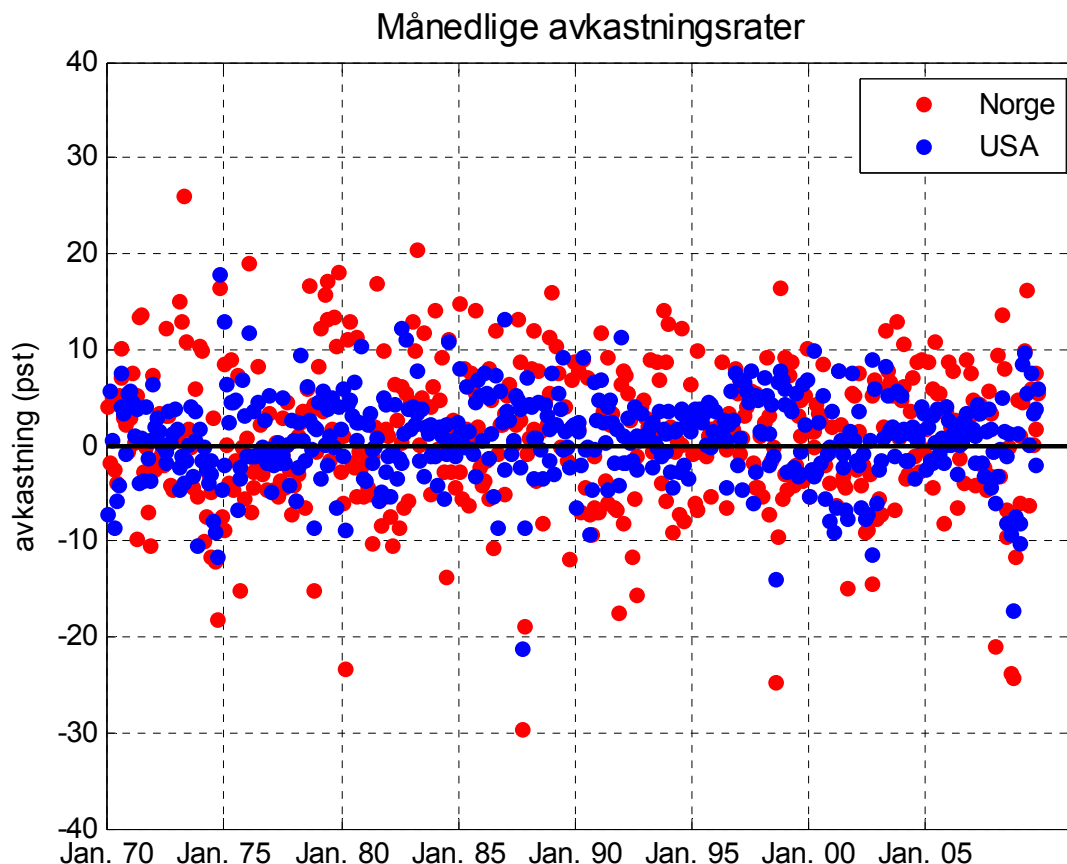
- Særlig fallet i aksjemarkedene førte til negativ kapitalavkastning i 2008.
- Bufferkapitalen ble sterkt redusert både gjennom nødvendig bruk av tilleggsavsetninger og fordi kursreguleringsfondene ble tømt
- God løpende risikostyring bidro til at det ikke var fare for at selskapene ikke kunne oppfylle sine forpliktelser.
- Det synes å være nær korrelasjon i norske selskaper mellom aksjeandeler og aksjekurser, med nedsalg av aksjer når kursene har falt, og investeringer i aksjer når kursene har steget.
- Selskapenes prosykliske adferd reduserer mulighetene til å bygge bufferkapital og begrenser mulighetene til å sikre høy langsiktig avkastning på forvaltede midler.
- Adferden bidrar også til å forsterke nedgang og oppgang i verdipapirmarkedene.
- Sterke offentlige finanser og tillit til pensjonssystemet bidro trolig til at de realøkonomiske virkningene i Norge ble mindre enn i en del andre land.

Utvikling i aksjemarkeder (1. januar 2007 til 22. januar 2010)

Kilde: Reuters EcoWin

Avkastning i norske og amerikanske aksjemarkeder

Standardavvik

USA: 15,6 %

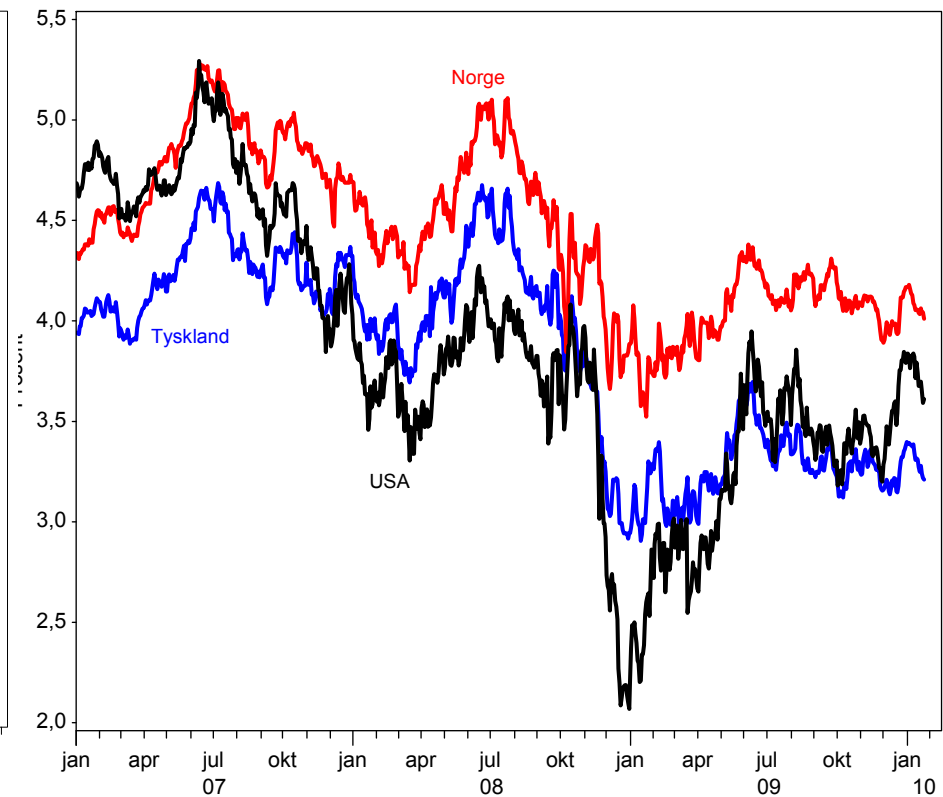
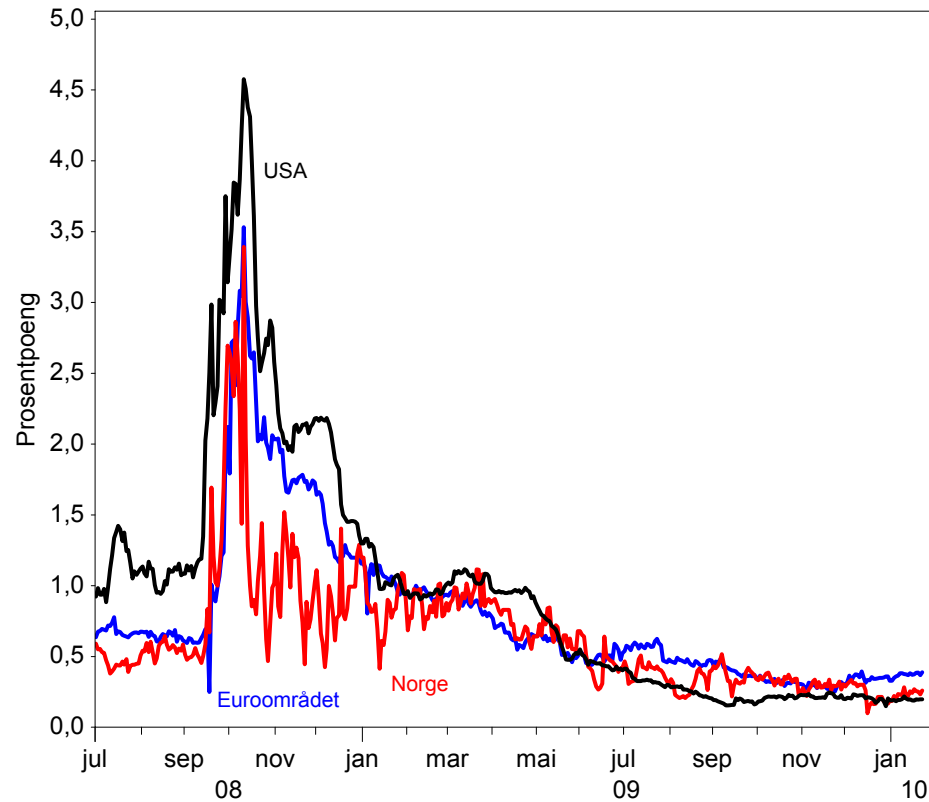
Norge: 25,6 %

Sverige: 23 %

Rentemarkedene

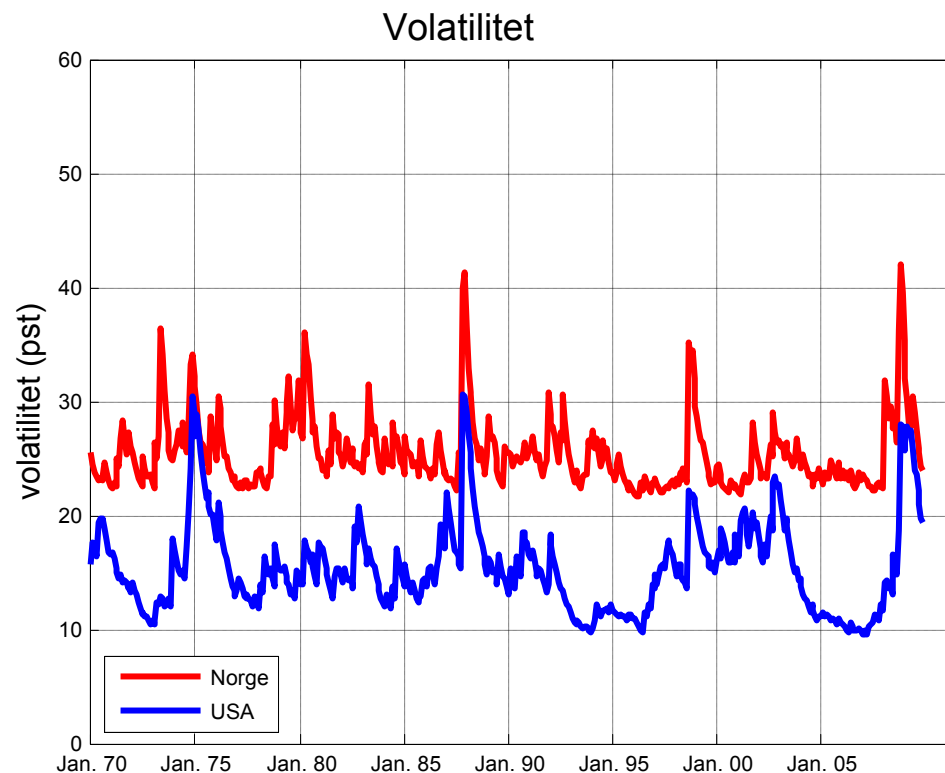
Rentespread 3-mnd interbankrente
og statssertifikater

Renten på 10-årige statsobligasjoner

Kilde: Reuters EcoWin.

Aksjemarkedet: tidsvarierende volatilitet

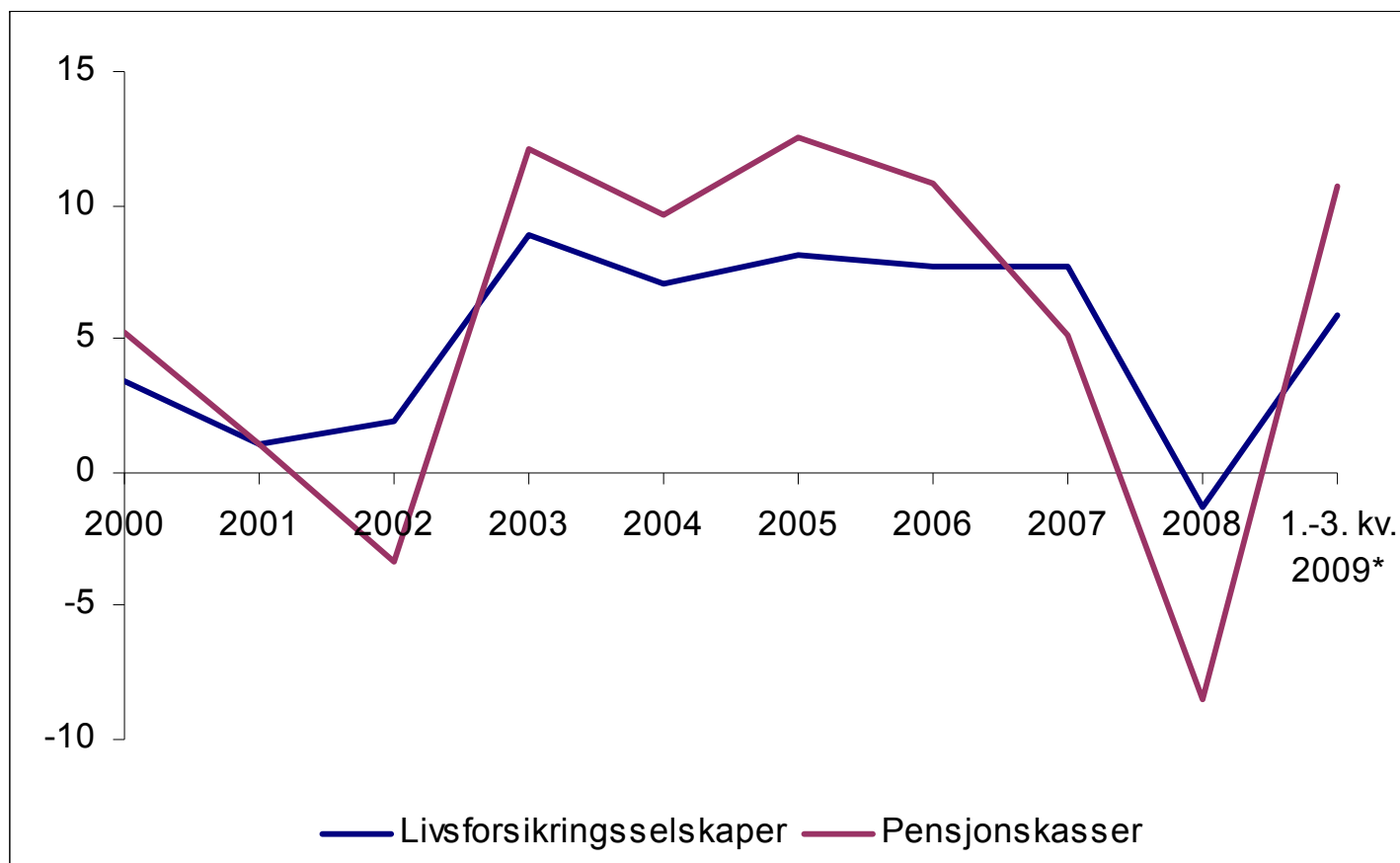
- Risiko varierer mye over tid og er svært høy i krisetider.

Aksje- og obligasjonsmarkedene: korrelasjoner

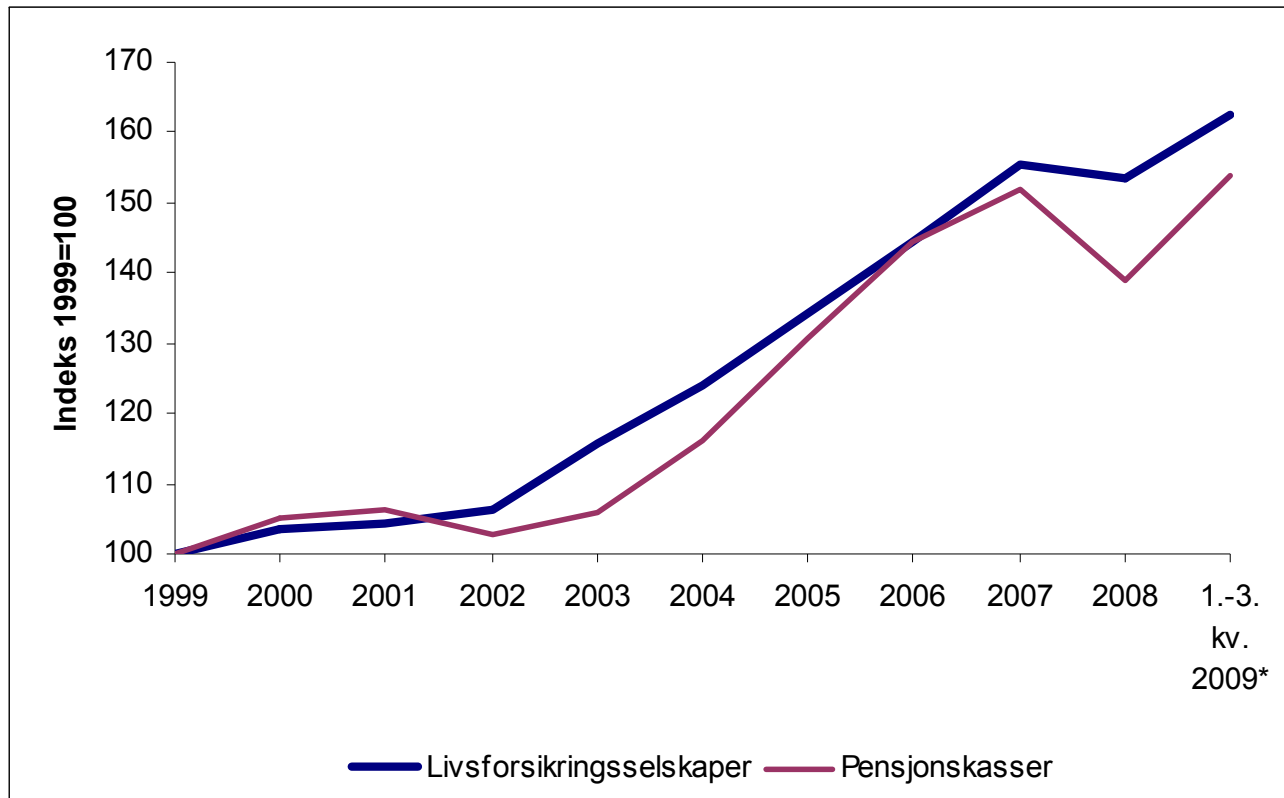
- Tidsvarierende volatilitet og korrelasjoner representerer en utfordring for institusjonenes risikostyring, særlig i krisetider.
- Finanskrisen minner en også om eksistensen og betydningen av "fete haler".

Verdijustert kapitalavkastning i livsforsikringselskaper og pensjonskasser

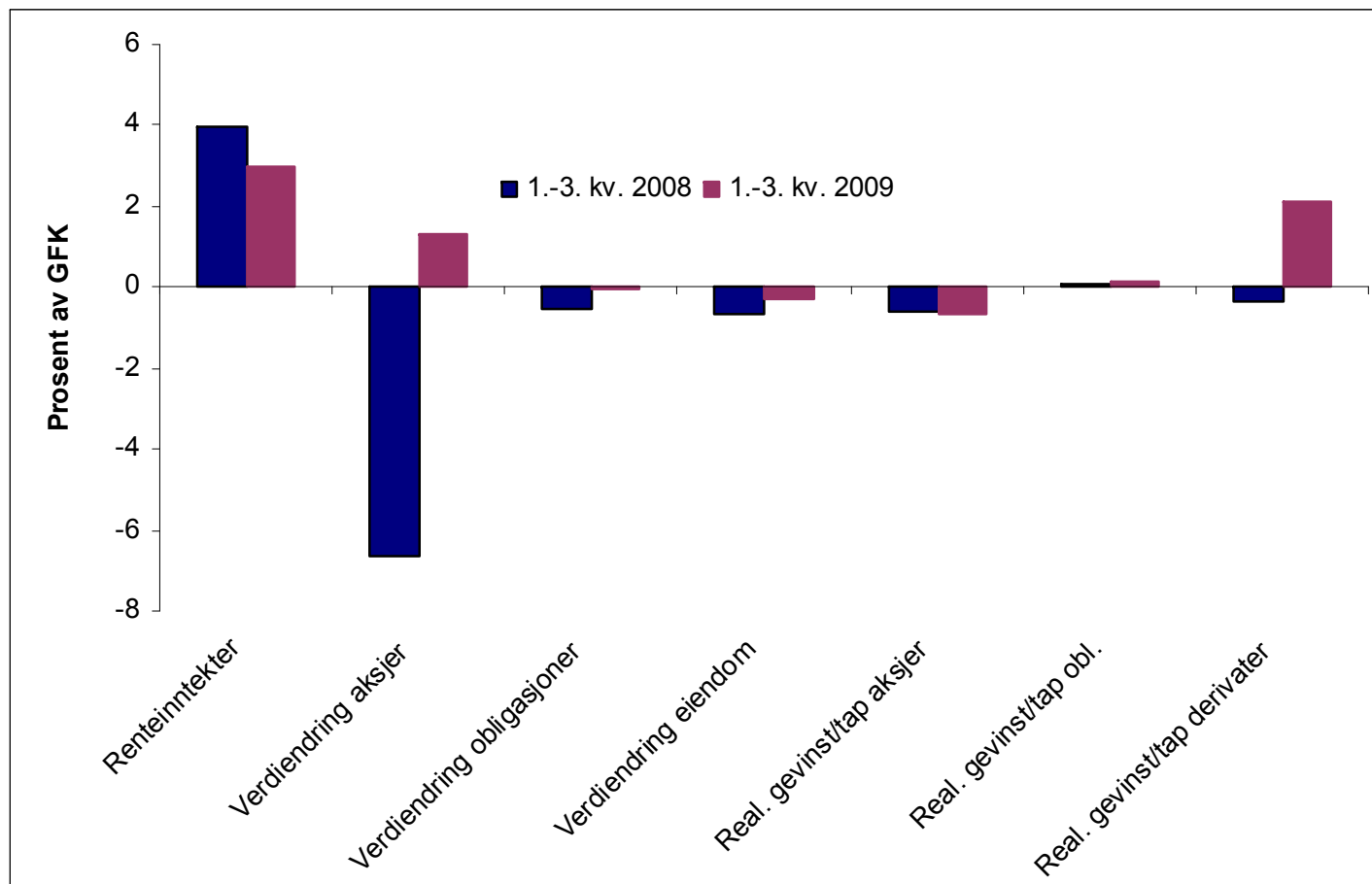
*Gjelder 1. halvår for pensjonskasser

Akkumulert verdjustert kapitalavkastning i livsforsikringselskaper og pensjonskasser

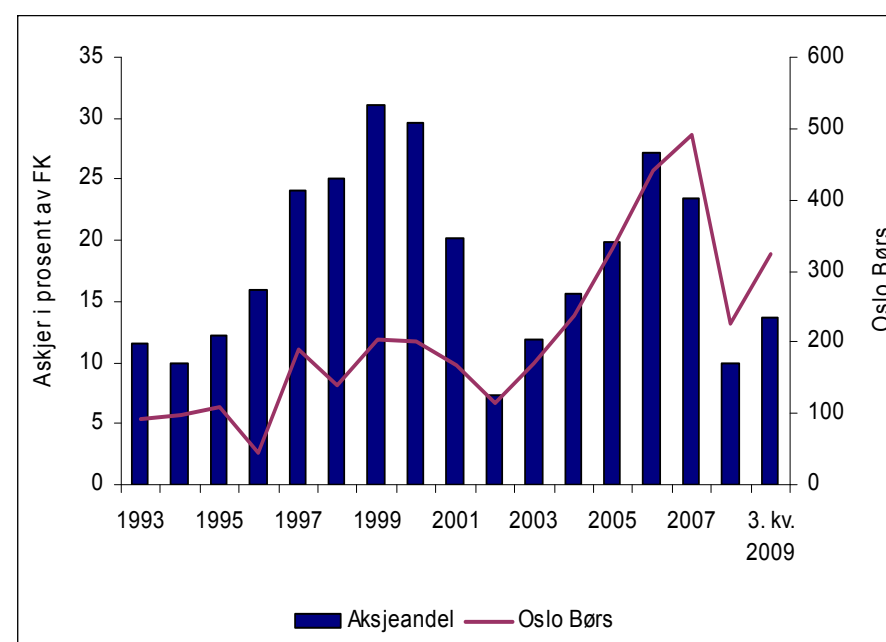
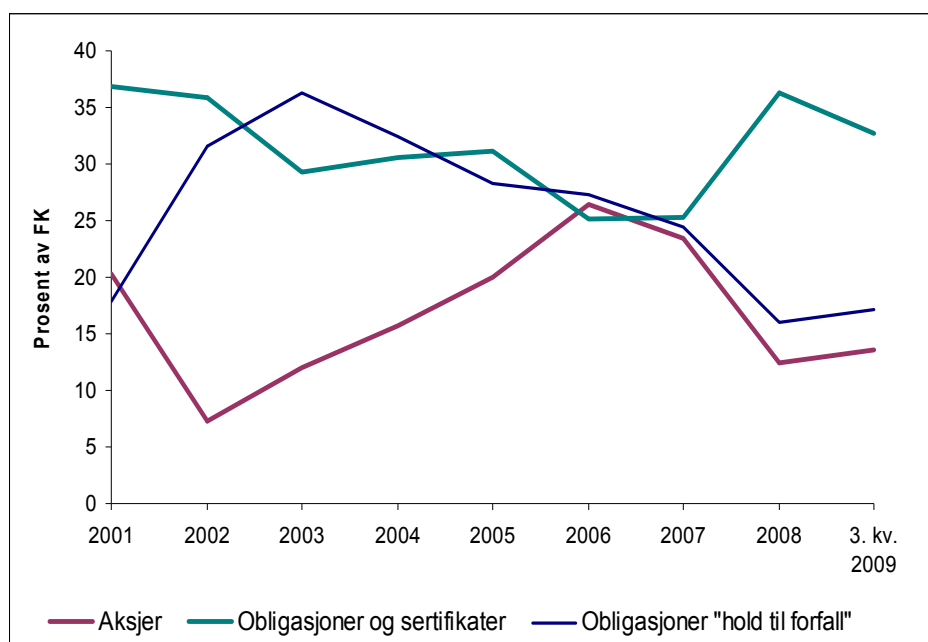

*Gjelder 1. halvår for pensjonskasser

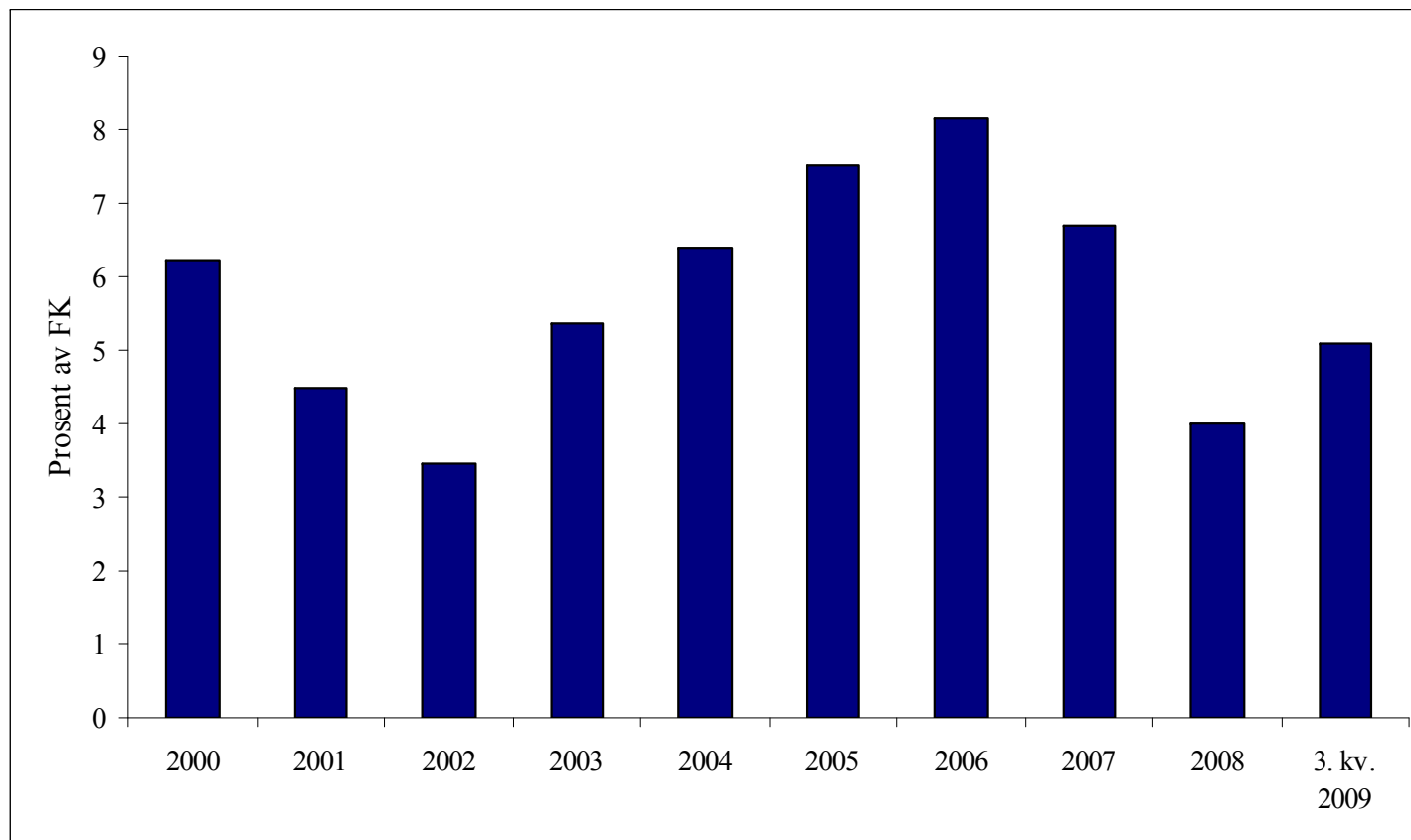
Netto inntekter på investeringer i kollektivporteføljen i livsforsikrings-selskapene

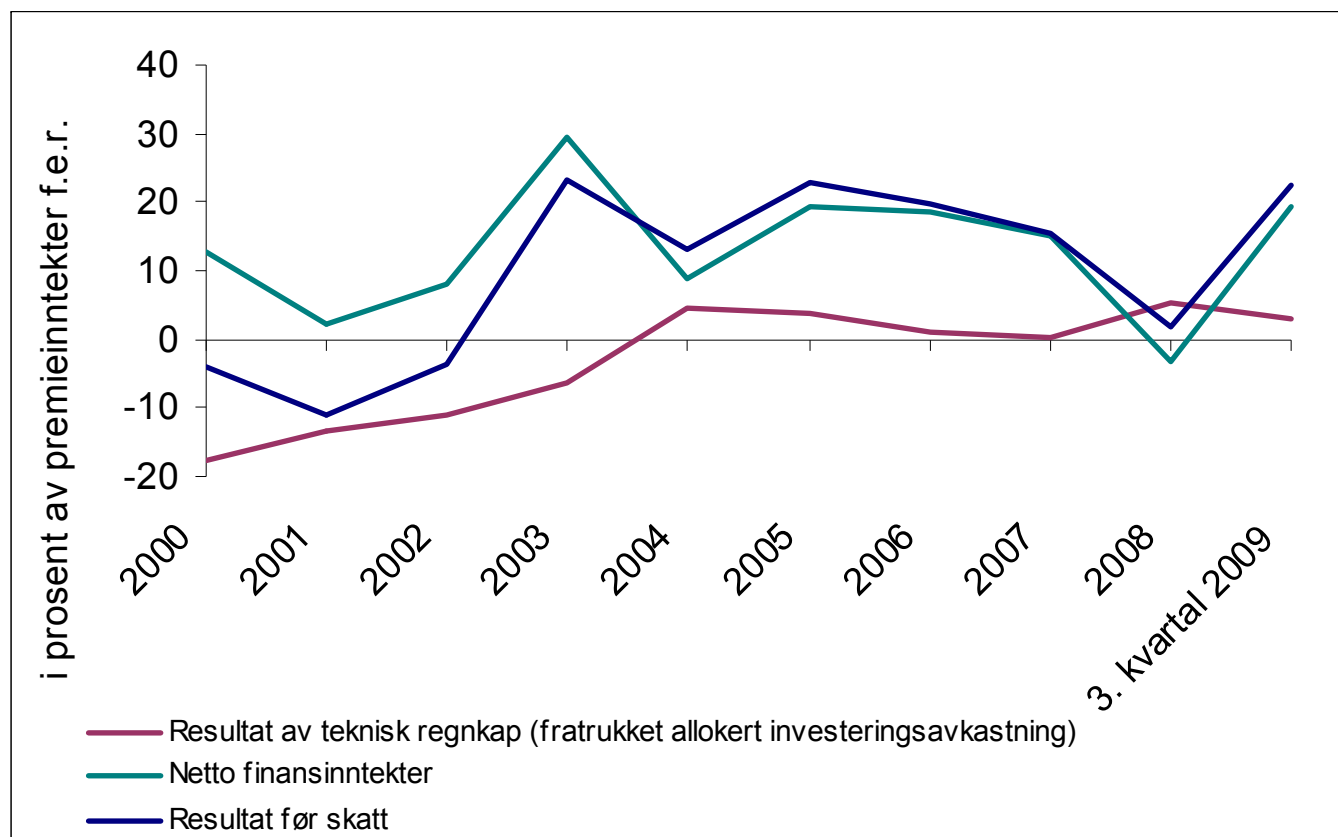
Aksjer og rentepapirer i livsforsikrings-selskapene

Bufferkapital i livsforsikringselskapene (prosent av FK)

Resultater i skadeforsikringssselskapene

Utfordringer for forsikringselskapene

- Fortsatt lave renter skaper utfordringer for livselskapene fremover
- Det er fortsatt risiko for tilbakeslag i realøkonomi med økte kredittspreader på foretaksobligasjoner, fallende aksjemarkeder og prisfall på næringseiendom
- Fare for svak etterspørsel etter forsikringsprodukter som følge av lavt økonomisk aktivitetsnivå og økt risikoaversjon, særlig i land med vesentlig innslag av innskuddsbaserte pensjonsordninger, der kundene bærer risikoen
- I Norge er ytelsesbaserte ordninger fortsatt dominerende. Soliditeten i selskapene er svært viktig for å møte usikkerheten i internasjonal økonomi og markeder og for å sikre god, langsiktig forvaltning av kapital.
- Økende betydning av innskuddsbaserte ordninger, hvor kunden bærer en større del av risikoen, vil ved neste krise kunne gi andre virkninger inn mot økonomi og markeder.
- Finanstilsynet har, i tillegg til tett løpende oppfølging av livselskaper og pensjonskasser under finanskrisen, særlig lagt vekt på styrking av selskapenes risikobærende evne. Finanskrisen har, også for norske selskaper, vist betydningen av god risikostyring og god soliditet.

Utfordringer

- Solvens II, bygd opp etter samme 3-pilar struktur som Basel II, vil gjelde for forsikringsselskapene fra 2013. Regelverket er omfattende og komplisert.
- QIS4 og innrapporterte stresstester viste behov for å styrke soliditeten, særlig i livsforsikringsselskapene.
- QIS5 gjennomføres i løpet av 2010. Det vurderes å gjøre deltakelse i QIS5 obligatorisk.
- Finanstilsynet foretok høsten 2009 en kartlegging av selskapenes forberedelser til innføring av Solvens II og planlagt bruk av interne modeller.
- Pilar 2-kravene kan bli krevende for de minste skadeselskapene. Godkjenning av interne modeller stiller sterke krav både til modellene og organiseringen i selskapet
- Behov for endringer i virksomhetsreglene for livsforsikringsselskapene?

Utfordringer

- I Finanstilsynets brev til livselskapene og pensjonsforetakene 16. desember 2009 ble det pekt på behovet for styrking av bufferkapitalen for å oppnå større fleksibilitet i kapitalforvaltningen og forberede innføring av Solvens II
- Tilsynet forutsetter at selskapene benytter seg av de gode resultatene i 2009 til å styrke bufferkapitalen. Det forutsettes at selskapene avsetter en vesentlig del av avkastningsoverskuddet til tilleggsavsetninger
- Avsetningene sees i sammenheng med samlet bufferkapital og oppreserveringsbehov
- Foreløpig kartlegging viser at selskapene generelt følger opp Finanstilsynets brev
- Behovet for ytterligere oppfølging av enkeltselskap vurderes
- Finanstilsynet har også foreslått flere endringer i rammebetingelsene for liv- og pensjonsforetak

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

